

FTAXP 06.39.41

A.S.Кулмаганбетова¹

*¹Қазақ ұлттық хореография академиясы
(Астана, Қазақстан)*

АРТ-МЕНЕДЖМЕНТТИҢ ӨНЕР ЖӘНЕ МӘДЕНИЕТТИ БАСҚАРУДАҒЫ РӨЛІ ЖӘНЕ МАҢЫЗЫ

Аннотация

Мақала мәдениет және өнер саласын басқарудағы арт-менеджменттің мәні мен рөлін анықтауға арналған. Мақалада нарықтық қатынастар жағдайында арт-менеджменттің пайда болу қажеттілігі, оның ерекшеліктері мен бағыттары, мәдениет және өнерді басқару жүйесі ретінде арт-менеджменттің мәдени ұйымдар қызметінің институционалдық мәселелері қарастырылған. Зерттеулер нәтижесінде басқару жүйесі ретінде арт-менеджменттің құрылымы, түрлері мен қызметтері, «Арт-менеджмент» категориясының ерекшеліктерін ашатын және оның маңыздылығын, функциясы мен механизмін көрсету үшін параметрлер анықталып, жүйеленген. Сонымен қатар арт-менеджментті дамытудың негізгі бағыттары нақтыланған.

***Тірек сөздер:** арт-менеджмент, мәдениет және өнер, мәдени өнім, мәдени өнімдер нарығы, мәдениет ұйымы, арт-менеджмент түрлері, арт-менеджмент функциялары.*

A.S. Kulmaganbetova¹

*¹Kazakh National Academy of Choreography
(Astana, Kazakhstan)*

ROLE AND IMPORTANCE OF ART MANAGEMENT IN THE MANAGEMENT OF THE SPHERE OF CULTURE AND ARTS

Annotation

The article is devoted to the definition of the essence and role of art management in the sphere of culture and art. The necessity of art management in the conditions of market relations, its features and directions, institutional problems of art management of the organization of culture as a system of management are considered in the article. As a result of the research, the structure, types and functions of art management as a management system, parameters determining the specificity and importance of the category «Art Management», its functions and mechanism are determined and systematized. The main directions of development of art management are also revealed.

***Keywords:** Art management, culture and art, cultural product, cultural products market, culture organization, types of art management, art management functions.*

А.С.Кулмаганбетова¹

*¹Казахская национальная академия хореографии
(Астана, Казахстан)*

РОЛЬ И ЗНАЧЕНИЕ АРТ-МЕНЕДЖМЕНТА В УПРАВЛЕНИИ СФЕРОЙ КУЛЬТУРЫ И ИСКУССТВА

Аннотация

Статья посвящена определению сущности и роли арт-менеджмента в управлении сферой культуры и искусства. В статье рассмотрены необходимость возникновения арт-менеджмента в условиях рыночных отношений, его особенности и направления, институциональные проблемы арт-менеджмента деятельности организации культуры как системы управления культурой и искусством. В результате исследования определены и систематизированы структура, виды и функции арт-менеджмента как системы управления, параметры, определяющие специфику и важность категории «Арт-менеджмент», его функции и механизм. Также выявлены основные направления развития арт-менеджмента.

Ключевые слова: *арт-менеджмент, культура и искусство, культурный продукт, рынок культурных продуктов, организация культуры, виды арт-менеджмента, функции арт-менеджмента.*

Кіріспе

Арт-менеджменттің ролі мен маңызын зерттеу мәдениет және өнер саласының біртіндеп нарықтық қатынастарға өтуіне байланысты ерекше өзекті болып табылады. Сонымен қатар нарықтық қатынастар әлеуметтік-мәдени қызметтерді позициялау және жылжытуда басқару механизмдерін ғылыми талдау және теориялық жалпылауды талап етеді.

Осыған байланысты басқару қызметінің бір түрі ретінде арт-менеджменттің міндеті әлеуметтік-мәдени және көркемдік бейіндегі білім беру мекемелерінің қызмет ету және дамуындағы көптеген мәселелерді шешуге мүмкіндік беретін технологиялар мен әдістердің теориялық маңыздылығы мен практикалық қолданылуын арттыру болып табылады.

Мәдениет және өнер саласының ерекшеліктерімен байланысты менеджменттік білімнің теориялық және тәжірибелік қағидаларын тікелей көшіріп алу осы саладағы ұйымдарда қолдануды біршама күрделендіреді. Сол себепті ғылыми және тәжірибелік айналымда «арт-менеджмент» терминінің пайда болуы ең алдымен мәдениет және өнер саласындағы ұйымдарды басқарудың ғылыми менеджментке негізделген қызмет ретінде қажеттілігімен байланысты болды.

Ресурсстар жетіспеушілігі кезінде мәдениет саласындағы кадрларды даярлауды тиімді басқару және реттеу жүйесі арт-менеджменттің құралы ретінде қарастырылады, өйткені ол мәдени-әлеуметтік білім кеңістігіндегі көркемдік құндылықтарды дамытуға

қолайлы жағдайларды қалыптастырудың технологиялық құралы болуы тиіс.

Сәйкесінше зерттеу мақсаты әлеуметтік-мәдени басқару құрылымындағы қағидалар, функциялар, әдістер мен технологиялардың кешенді жүйесі ретінде қазіргі кездегі арт-менеджменттің ерекшелігі мен маңызын анықтау болып табылады.

Осы саладағы менеджменттің спецификасы мәдениет пен өнердің сала ретіндегі маңызды ерекшеліктерімен анықталады.

Зерттеу әдістері

Қолданыстағы ғылыми зерттеу әдістері (талдау, синтез, бақылау, қорыту, құжаттардың контент-талдануы, нақтылау, жүйелеу және жіктелу) дәйекті теориялық тұжырымдамалар жасауға мүмкіндік береді.

Жұмыс қазіргі заманғы теориялық-әдістемелік және тәжірибелік-қолданбалы зерттеулерге негізделген.

Мәдениет және өнерді басқару жүйесі ретінде арт-менеджментті мәдени ұйымдардың қызметінің институционалдық мәселелерін анықтайтын келесідей негізгі үш аспектіде талдау жүргізу арқылы зерттеуге болады [1]:

- Мәдени өнім
- Мәдени өнімдер нарығы
- Мәдениет ұйымы.

Мәдени өнім – бұл жинақталған ұғым ретінде мәдени және эстетикалық құндылықтарды жасайтын қасиеттері бар өнім болып табылады. Дәстүрлі өнімдерге қарағанда мәдени өнімнің ерекшелігін анықтайтын басты үш факторды қарастыру қажет: мәдени өнімді тұтыну жағдайы, мәдени өнімді жасаушының ролі және географиялық орналасуының ықпал етуі.

Басқару объектісі ретінде мәдени өнімдер нарығы өте күрделі нарық болып табылады. Сондықтан осы тұрғыдан басқарудың негізгі міндеті – салалық нарықтардың шектері мен сегменттерін анықтау болып табылады. Мәдени өнімдер нарығының басты үш ерекшелігін атап көрсетуге болады:

1. Бәсекелестіктің табиғаты, яғни дәстүрлі нарықтардағы алмастыру мүмкіндігінің мәдени өнім нарығында шектеулі болуы бәсекелестіктің дамуын да шектейді;

2. Нарықтық шектеулер – мәдени ұйымдардың шығындарын толық жабатындай қаржы әкелмейтіндігі бір жағынан «мүдделер қақтығысына», екінші жағынан «не табыс алуды не мәдени құндылықты жасауды көздеу дилемасын» ұстануға итермелейді;

3. Сыншылар мен эксперттердің ролі, яғни мәдени өнімді тұтынушылық қажеттілікке байланысты емес, өте жоғары деңгейде арнайы мамандар мен эксперттердің көзқарасына тәуелді болап табылады. Өнер саласындағы сыншылдық жалпы дамыту элементі

ретінде мәдени өнімнің нарықта өтуі үшін маңызды құрал болып табылады.

Мәдени ұйым қызметінің негізі - басқа салалардағы ұйымдармен салыстырғанда мәдени құндылықты жасау және оны жасаушыға бағытталу, яғни мәдени ұйымның қызметі тұтынушылардың сұранысына байланысты емес, ол өндіретін өнімге сұранысты қалыптастыру қажеттілігімен анықталады. Сондықтан мәдени ұйымдар қызметінің басты үш ерекшелігі бар:

1. Ұйымдағы өнім жасаушының ролі, мәдени ұйымдардың қызметінің мәдени өнімдерді жасайтын арнайы білімі мен дағдылары бар адамдарға жоғары деңгейде тәуелді болуы басқару тұрғысынан өте күшті ынталандыру жүйесін құруды қажет етеді;

2. Меншік қатынастары, бұл мәдениет және өнер саласын бақсару қажеттілігі мәдени құндылықтар мен коммерциялық пайданың қақтығысының орын алуымен байланысты екендігін білдіреді, сол себепті мәдениет ұйымдарын қаржыландыру көздерінің көптүрлілігі меншік қатынастары мәселесін туғызады.

3. Желілік дамудың ықпалы, бұл мәдени ұйымдардың өте ауқымды желілердің бір бөлігі ретінде қызмет етуі, мұндай желілер құрылтайшылардан, қамқоршылардан, қоғамдық ықпал ету топтарынан және т.б. тұрады. Сондықтан арт-менеджменттің маңызды міндеті – олардың мүдделері мен қызметтерін сәйкестендіру болып табылады.

«Арт-менеджмент» категориясы өзіне оның ерекшеліктерін ашатын және бір уақытта оның маңыздылығын, функциясы мен механизмін көрсету үшін бірнеше параметрлерге сүйенеді. Ол параметрлер мен бағыттарға мыналар жатады [2]:

- Сыртқы және ішкі ортаға талдау: бұл мүдделі жақтардың өзгеріп тұратын қызығушылықтары, қажеттіліктері мен күтімдерімен байланысты тәуекелдерді анықтау, бағалау және реттеу үшін ұйым қызметін жүзеге асыру жағдайларын мониторингілеу;

- Миссия және пайымдау: мәдениет және өнер мекемелерінің философиясы мен қызмет етуінің мәнін көрсету, олардың әлеуметтік-мәдени қызметінің негізгі базалық принциптерін алға жылжыту және орнықтыру;

- Алдыға мақсат қою және жоспарлау: өскелең ұрпақтың білім алу, мәдениет, өнер және демалыс салаларындағы өмірлік маңызды құқықтары мен мүдделерін қорғауға қоғамның қажеттіліктерін көрсететін әлеуметтік-мәдени және көрсемдік шараларды жасау және жобалау, олардың жан-жақты дамуы үшін қажетті жағдайларды қалыптастыру;

- Басқарудың субъектісі: бұл ұйым қызметінің белгілі бір салаларында басқару шешімдерін қабылдауда өкілеттіліктерді орындау қызметі жүктелген арт-менеджерлер;

- Басқарудың объектісі: алға қойылған мақсаттарға тиімді қол жеткізу үшін басқару субъекттерінің ықпалы бағытталған әр түрлі қызмет атқарушы өзара байланысқан құрылымдық бөлімшелердің (бөлімдер, департаменттер, секторлар және т.б.) жиынтығы;

- Басқару қызметінің жүйесі: басқару мақсаттарын, міндеттерін және қызметтерін іске асыру процесін, мәдениет және өнер саласындағы басқару шешімдерін дайындау және іске асыруды қамтамасыз ететін механизмдер жиынтығы;

- Ұйымдастыру формалары мен мазмұны: елдің әлеуеті, әлеуметтік-экономикалық, білім беру және мәдениет салаларының дамуы үшін, тұтынушыларды әлеуметтендіру, мәдениеттендіру және өзін-өзі көрсету үшін қажетті жағдайлар мен мүмкіндіктерді жасауға бағытталған басымдықтар мен бағыттардың кешені;

- Персоналдық менеджмент және кадрлық саясат: ұйымның кадрлық әлеуетін сақтау, нығайту және дамытуға бағытталған персоналмен жұмыстың басты стратегиясы мен тактикасын анықтайтын принциптер, технологиялар, әдістер мен формалардың жиынтығы;

- Ақпараттық-коммуникациялық кешен: бұл сақтау, өңдеу және жөнелтудің объектісі болып табылатын мәліметтерді беру жүйесі және ол келесідей өзара байланысқан элементтерден тұрады: адресант, тарату каналдары, кодтау және декодтау процесі, мазмұн, хабарламалар, тиімділік, бақылау, адресат;

- Стратегиялау: күтілетін даму нәтижелерін болжауға және сыртқы орта факторларын талдау негізінде таңдап алынған мақсаттан болжамды нәтижелердің ауытқуын жоюға бағытталған шаралар кешені ретінде перспективті жоспарлауды жасау және іске асыру процесі;

- Қағидалар: ұйымның тиімді қызметін және дамуын қамтамасыз етуге бағытталған қызмет етудің негізгі және басқарушы ережелері;

- Функциялар: басқару қызметін бөлу және интеграциялауға негізделген және басқарудың субъектісі мен объектісіне ықпал етудің оптималдығымен, күрделілігімен, біртұтастығымен және тұрақтылығымен сипатталатын іс-әрекеттер жиынтығы;

- Этика және ұйымдық мәдениет: ұйым қызметкерлерінің ойлау стилі мен мінез-құлқын саналы түрде қалыптастыратын құндылықтардың, белгілердің, символдардың, нормалардың, идеялардың жиынтығы;

- Инфрақұрылым және ресурстар: бұл басқарудың қысқа және ұзақ мерзімді мақсаттарына қол жеткізу үшін қажетті жағдайлар мен мүмкіндіктер;

- Ұйымдастыру мен жүзеге асырудың әдістері мен технологиялары: басқару қызметін іске асырудың, мақсаттар мен міндеттер қою және оларға қол жеткізудің, әр түрлі әлеуметтік-мәдени мәселелерді шешудің әдістері мен механизмдері, шығармашылық, рекреативтік, анимациялық, білім беру жобалары мен бағдарламаларын жасау, сынау және көркем өнер тәжірибесіне енгізу құралдары;

- Арт-маркетинг: арт-менеджменттің спецификалық қызметі, өнім арқылы тұтынушылардың қажеттіліктерін қанағаттандыруға бағытталған іс-әрекеттердің және әлеуметтік-мәдени өнімді жасаумен, өткізумен және тұтынумен байланысты бірқатар факторлардың жиынтығы;

- Тиімділік критерилері: бұл арт-менеджменттің нәтижелілігін, өміршеңдігін және тиімділігін бағалаудың, анықтаудың немесе жіктеудің негізі болып табылатын көрсеткіштер мен индикаторлар.

Арт-менеджменттің осы негізгі бағыттары бір-бірімен тығыз байланысты және олардың әрқайсының артықшылықтары мен ерекшеліктерін кешенді пайдалануға негізделген бір тұтас процесті құрайды.

Зерттеу нәтижелері

Өнер мен көркемдік тәжірибені басқару саласында соңғы жылдардағы мемлекеттік құжаттарды талдай отырып қабылданған және анықталған процестердің мазмұнына қарап, қазіргі арт-менеджменттің мақсаттары туралы мынадай негізгі ерекшеліктері мен приоритеттерін анықтауға болады:

- Қоғамда өнердің қызмет ету және даму процесін ұйымдастыру, көркемдік-шығармашылық іс-шараларды жасау және іске асыру (фестивальдер, концерттер, спектакльдер, қойылымдар, көрмелер, байқаулар, шеберлік сағаттары т.б.)

- Әлеуметтік-мәдени мақсатты жобалар мен бағдарламаларды тиімді іске асыруға бағытталған шығармашылық-өндірістік және жарнамалық-маркетингтік қызметті қамтамасыз ету;

- Қоғамның әлеуметтік-мәдени ортасына өнер туындыларының әсер ету процесіне ықпал ету;

- Көркемдік-тарихи құндылықтарға жататын өнер мен мәдениет ескерткіштерін насихаттау;

- Кәсіптік, әлеуметтік және ағартушылық жолмен жеке тұлғаның көркемдік-эстетикалық құндылықтарын, идеалдары мен көзқарастарын қалыптастыру;

- Қоғамдық даму және жастарды дамыту мақсатында жастардың инновациялық әлеуетін іске асыру;

- Мәдениет пен өнер саласындағы мамандардың жеке-кәсіптік қалыптасуы мен дамуы үшін жағдайлар туғызу;

- Өнерді дамытудың, әлуметтік-мәдени орта қалыптастырудың, көркем білім мен тәрбиенің мәселелері бойынша дәйекті шешім қабылдауды қамтамасыз ету.

Өнер саласындағы қазіргі басқару тәжірибесін жүйелі талдау негізінде арт-менеджменттің негізгі түрлерін анықтап, құрылымдауға болады (кесте 1).

Анықталған құрылымға сәйкес арт-менеджмент түрлерін келесідей негізгі екі топқа бөлуге болады:

1. Орындаушылық және сахналық өнер менеджменті
2. Визуалды өнер менеджменті.

Өз кезегінде орындаушылық және сахналық өнер менеджменті келесідей бес түрге бөлінеді:

- Музыкалық менеджмент
- Театр менеджменті
- Хореографиялық менеджмент
- Цирк менеджменті
- Концерттік-фестивальдік және гастрольдік менеджмент.
- Визуалды өнер менеджменті келесідей үш түрге бөлінеді:
- Кино және телевидение менеджменті
- Көркемсурет және декоративті-қолданбалы өнер

менеджменті

- Мұражай және галерея-көрме менеджменті.

Келтірілген арт-менеджмент түрлерінің қысқаша сипаттамасы 1-кестеде берілген.

Кесте 1 - Арт-менеджменттің түрлері

Арт-менеджменттің түрлері	Сипаттамасы
1. Орындаушылық және сахналық өнер менеджменті	
Музыкалық менеджмент	Мәдениет саласындағы музыкалық өнімдерді ұйымдастыру, жоспарлау және басқару процесстері арқылы жарыққа шығару, дыбыс жазу индустриясы, теле және радио таратылымдар, клубтың дамуы, продюссерлік жұмыс. Шоу-бизнестегі маркетингтік стратегияның тиімділігі мен бәсекеге қабілеттілігін техникалық-экономикалық есептеудің жүзеге асырылуы және негізделуі.
Театр менеджменті	Театрлық-ойын-сауық ұйымдарында шығармашылық өндірістік процесті материалдық-техникалық, қаржылық, кадрлық қамтамасыз етуге бағытталған басқарудың жоспарлау, ұйымдастыру,

	ынталандыру және бақылау процестері. Театр ғимараттары мен сахналық жабдықтарды пайдалануды басқару.
Хореографиялық менеджмент	Басқару жүйесінің хореографиялық қойылымдарды шығармашылық қызметін қамтамасыз ететін және технологиялық процестерді дайындау, қою, жылжыту және прокатка беру түрі.
Цирк менеджменті	Цирк программасын және оның тұтынушыларға көрсетілімін көркемдік-шығармашылық процестегі жоспарлау мен басқару арқылы құрастыру.
Концерттік-фестивальдік және гастрольдік менеджмент	Көшілік іс-шараларды, спектакльдерді, театралдық қойылымдар мен мерекелерді, концерттерді, шоу және көркемдік программаларды прокатка беруді продюссерлеуге бағытталған ұйымдасқан басқару.
2. Визуалды өнер менеджменті	
Кино және телевидение менеджменті	Фильм, телесериал, телебағдарламалар, телехабарлардың түсірілім барысын дайындау және іске асыру. Кинотеатрлардығы көрсетілімдерді ұйымдастыру.
Көркемсурет және декоративті-қолданбалы өнер менеджменті	Көркем суреттерді, инсталляцияларды, зергерлік бұйымдарды, сәндік қолданбалы өнер туындыларын туындату, сақтау және жылжыту қызметін жоспарлау мен ұйымдастыру.
Мұражай және галерея-көрме менеджменті	Арт-жобаларды, арт-өнімдерді мұражайлық бизнес және арт-индустрия саласында жобалау және реализациялау: аукциондар, арт-дилерлер, эксперттер, коллекционерлер, мұражайлар, көркем галереялар. Әртүрлі бағыттағы көрмелерді ұйымдастыру және өткізу, перформанстар, хэппенингтер, шоу-көрсетілімдер және басқа да инновациялық тәсілдер және мұражай-көрме мазмұнындағы көрсетілім формасы.

Осы тұрғыдан арт-менеджменттің маңызды қызметінің бірі күрделі мәдени, көркемдік және білім беру процесін басқару. Философиялық-мәдени тұрғыдан өнер және көркем тәжірибе

саласындағы маманның тұлғалық, әлеуметтік және кәсіби дамуын басқарудың ашық жүйесі ретінде өнер менеджментін зерттеу өзекті болып табылады.

Арт-менеджменттің мәні оның қызмет ету процесінде көрінеді. Арт-менеджменттің әдістемелік негіздеріне сүйене отырып, оның қызметтерін көркемдік мәдениеттің дамуын қамтамасыз ететін басқару процесінің қасиеттерін іске асыру ретінде қарастыруға болады (кесте 2).

Белгілі бір басқару процесі ретінде арт-менеджменттің функциялары дәйекті түрде белгілі бір тәртіп бойынша жүзеге асырылатын іс-әрекеттер тізбегі болып табылады. Ол басқарудың негізгі қызметтерін қамти отырып, мақсат қоюдан бастап, жоспарлау, ұйымдастыру, ынталандыру және бақылау қызметтерінен тұрады.

Кесте 2 - Арт-менеджменттің функциялары

Арт менеджмент функциялары	Сипаттамасы
Мақсат қою	Өнер саласын болжалды идеалды бейнесі ретінде және оның іске асырудың көркем практикада объективті-шынайылық салдарын қарастыру мақсаттың қалыптастыру процесі.
Болжау	Белгілі деректерді талдаудың негізінде өнердің өткенін және сайма-сай жұмыс істеуі мен өзгерістері арқылы оның тенденцияларын, перспективаларын және даму стратегияларын анықтау.
Жоспарлау	Көркемдік мәдениет және өнер саласындағы жобалар мен бағдарламалардың мақсаттарын, міндеттерін, көрсеткіштерін, қарқынын, мерзімін анықтауға бағытталған процесс. Сонымен қатар әлеуметтік-мәдени жүйе мен олардың кмпонентерін ескере отырып, оңтайлы даму бағытының ресурстары мен факторларын мақсатты реттеу.
Шешім қабылдау	Әлеуметтік-мәдени жағдайды және ақпараттық қамтамасыз етуді негізге ала отырып, тапсырмалардың шешімін немесе мәселерінің біріне ғылыми негізделген таңдау жасау.
Ұйымдастыру	Тұтас дүниенің бөліктерінің арасындағы білімге жетекшілік ететін және жетілдіретін

	процестердің немесе іс-әрекеттерінің жиынтығы; өнер саласының жұмыс істеуі және дамуының бірыңғай жүйедегі көркем процестерінің қызметінің субъектілерінің мәліметтері.
Іске асыру	Көркемдік тәжірибенің жоспарын, жобасын, бағдарламасын, ойларын, ниеттерін жүзеге асыру мен өткізу.
Үйлестіру	Мәдени мекемелердің, өнердің, кәсіби орындаушылардың, шығармашылық топтардың және мақсатқа жету құралдарының қызметтерінің функционалды өзара тәуелділігін белгілеу және келістіру.
Реттеу	Басқарушыға арналған көркемдік процестегі баланста ұстауға және оның реттеуіштерді (нормалар, ережелер, мақсаттар, байланыстар) енгізу арқылы дамытуға бағытталған процесс.
Мотивация	Көркем қызметтің жағдайының субъектісін мотивтерді негізге ала отырып болжамды нәтижелері мен қалыптастыруымен олардың мінез-құлықтардың әр түрлі моделдерін таңдау және бағалауды түсіну.
Ынталандыру	Субъектінің көркемдік қызметінің іс-әрекеттерін ояту процесі, сыртқы қызметін жандандыру.
Бақылау	Әлеуметтік-мәдени жүйеге сәйкес қабылданған ережелер мен нормалардың жұмыс істеуі мен даму мақсатын қамтамасыз етуге бағытталған қадағалау мен мониторинг.
[2] [3] көздер негізінде автор құрастырған	

Осылайша, қазіргі арт-менеджмент мәдениет пен өнер мекемелерінің миссиясына сәйкес тактикалық және стратегиялық сипаттағы шаралар кешенін жасау және іске асыруды қамтамасыз ететін мәдени-әлеуметтік қызметтегі мақсаттар, қағидалар, функциялар мен технологиялар жүйесін көрсетеді.

Қорытынды

Жалпы мақалада қарастырылған мәселелер арт-менеджментті белгілі бір принциптерге және технологияға сай жүзеге асырылатын өз алдына жеке қызмет ретінде бөліп қарастыру қажеттігін анықтайды.

Арт-менеджменттің басты мәселесіне мәдениет және өнер саласындағы ұйымдарды басқаруда жалпы менеджмент қағидаларын қолданудың келесідей мәселелері жатады: маркетинг және тұтынушылармен өзара әрекет ету, нарыққа және ішкі ұйымдастырушылық процестерге бағытталу, қызметті жоспарлау және стратегия, персоналды басқару, инновациялық әлеуетті пайдалану және т.б. Сонымен қатар зерттеу нәтижелері бойынша арт-менеджменттің мәдениет және өнер ұйымдарына әсерін анықтайтын мәселелер ретінде мыналарды қарастыру қажет:

- Стратегия ретінде жобалық басқаруды қолдану, өйткені көптеген мәдени өнімдер (кинофильмдер, фестивальдар, музыкалық топтар және т.б.) «жобалық сипатта» болады;

- Персоналды басқарудағы көшбасшылық және мотивация, көптеген мәдениет ұйымдарын ұжымды басқарудың ерекше типіне сай харизматикалық көшбасшылар басқарады;

- Материалдық емес активтерді қаржылық бағалау, мәдени өнімдерге тән заттай мазмұнының жоқтығы, субъективтілік активтердің есебін жүргізуде қиындықтар туғызады;

- Маркетинг және тұтынушының мінез-құлқы, яғни мәдени өнімдердің «сапалық емес» қасиеттерінің (бедел, сән) басымдығы және күшті әсері.

Мәдениет және өнер саласын басқарудың бөлінбес бөлшегі ретінде арт-менеджмент ғылымында қалыптасқан көзқарастарды жалпылай және жүйелей отырып, қазақстандық қоғамдағы әлеуметтік-экономикалық проблемалар көркем мәдениет пен білім берудің мазмұнына әсер ете алмайтынын түсіну қажет. Сондықтан басқару қызметінің тұжырымдамасы мен стратегиясы тарихи-мәдени объектілерді және көркем өнер мұраларын, өнер туындыларының жинақтарын сақтау, пайдалану және насихаттаудың ғылыми-тәжірибелік және мәдени-ағартушылық бағдарламаларын іске асыру механизмдерін жасауға бағытталған болуы тиіс.

Әдебиеттер:

1. Платонов М.Ю. Арт-менеджмент: предмет и границы дисциплины // Известия Санкт-Петербургского государственного экономического университета. – 2015. – № 6 (96). – С. 61-68.

2. Костылев С.В. Арт-менеджмент как комплексная система управленческой деятельности в области культуры, искусства и образования // Современные проблемы науки и образования. – 2014. – № 1.

3. Копцева Н.П., Лозинская В.П. Музыкальное искусство в системе ценностей культуры: Монография. – Красноярск: Изд-во Сиб. федер. ун-та, 2009. – 115 с.